

Účetnictví v krocích

6MUCT1

Účetnictví

Ing. Taťána Hajdíková, Ph.D.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Předmět účetnictví

- Účetnictví podává informace o takových hospodářských operacích, při kterých se mění výše a struktura majetku nebo závazků podniku (účetní jednotky) v průběhu jeho fungování (existence)
- Definice účetního:
„Účetním rozumíme člověka, který o věcech, o kterých nevíte , účtuje způsobem, který nechápete....“

Druhy účetnictví

- FINANČNÍ účetnictví

transakce mezi účetní jednotkou a jejím okolím, vazby s odběrateli, dodavateli, zaměstnanci, bankou, institucemi SP, ZP, vztahy ke státnímu rozpočtu a k dalším věřitelům

- MANAŽERSKÉ účetnictví

orientuje se na budoucnost, poskytuje informace o struktuře nákladů (výnosů), kalkulaci výkonů, rozpočty pro potřeby aktivního řízení

Účetní soustavy

- JEDNODUCHÉ účetnictví

je založeno na sledování *Příjmů* a *Výdajů* peněžních prostředků, jež jsou evidovány v peněžním deníku. Hospodářský výsledek sledujeme jako rozdíl Příjmů a Výdajů, je téměř totožný s peněžním zůstatkem. Obdobou v ČR je ***daňová evidence***

- PODVOJNÉ účetnictví

zachycuje účetní informace podvojným způsobem. Na majetek nahlížíme z hlediska formy a z hlediska zdrojů jeho krytí. V podvojném účetnictví sledujeme a hospodářský výsledek zjišťujeme z rozdílů mezi *Výnosy* a *Náklady*.

Uživatelé účetnictví

- Podnikový management
- Vlastníci (akcionáři, společníci)
- Zaměstnanci
- Banky
- Obchodní věřitelé (dodavatelé)
- Odběratelé
- Konkurenti
- Držitelé dluhových cenných papírů
- Potenciální investoři a obchodníci s cennými papíry
- Státní orgány
- Specifické skupiny uživatelů

Právní úprava

- Základní normy
Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- Vyhlášky ministerstva financí k zákonu o účetnictví:
Vyhláška č. 500/2002 Sb. pro podnikatele
Vyhláška č. 501/2002 Sb. pro banky a jiné finanční instituce
Vyhláška č. 502/2002 Sb. pro pojišťovny
Vyhláška č. 503/2002 Sb. pro zdravotní pojišťovny
Vyhláška č. 504/2002 Sb. pro nepodnikatelské subjekty
Vyhláška č. 410/2009 Sb. pro vybrané účetní jednotky
- Další předpisy
České účetní standardy
Zákon 586/1992 Sb. o daních z příjmů
Zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový)
Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

ZÁKON O ÚČETNICTVÍ

- Účetní jednotka

Subjekt, který je povinen vést účetnictví zachycující veškerou jeho hospodářskou činnost.

- právnické osoby, které mají sídlo v ČR
- zahraniční osoby
- fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku
- fyzické osoby jejichž obrat překročí 25 mil Kč
- svěrenské fondy, investiční fondy, fondy obhospodařované penzijní společnostmi
- fyzické osoby dobrovolně
- organizační složky státu

Zákon o účetnictví

- Účetní období

nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců, shoduje se s kalendářním rokem nebo je hospodářským rokem (tj. může začít prvním dnem jiného měsíce než je leden)

Zákon o účetnictví

- Směrná účtová osnova

dodržování směrné účtové osnovy je povinné, účetní jednotka musí vypracovat svůj účtový rozvrh, v němž jsou uvedeny veškeré účty, které účetní jednotka ve sledovaném období používá, tento má pak povahu účetní směrnice, kterou je potřeba neustále aktualizovat

Zákon o účetnictví

- Účetní zásady

hlavní zásadou je

„věrné a poctivé (pravdivé) zobrazení“

dle § 7 zákona o účetnictví

věrné – pokud obsah položek odpovídá skutečnému stavu

poctivé – pokud jsou použity účetní metody, které vedou k dosažení
věrnosti

Zákon o účetnictví

- Základní předpoklady podvojného účetnictví

Akruální princip

účetní transakce se vykazuje v období, kdy nastala, nikoliv v době, kdy byla zaplacená

Trvání podniku

Předpoklad, že podnik bude pokračovat

Oceňování peněžní jednotkou

Typy dokladů

Označení	Název dokladu	Použití	Externí/Interní	
PPD	příjmový pokladní doklad	příjem peněz do pokladny	E	
VPD	výdajový pokladní doklad	výdej peněz z pokladny	E	
FAP	faktura přijatá	přijetí faktury od dodavatele	E	
FAV	faktura vydaná	fakturace odběrateli	E	
VBÚ	výpis z běžného (bankovního) účtu	platy na a z BÚ	E	
Příjemka	Příjemka	převzetí zásob na sklad	I	
Výdejka	Výdejka	výdej zásob ze skladu	I	
Převodka	Převodka	převod zásob mezi sklady	I	
ZVL	zúčtovací a výplatní listina	měsíční zúčtování mezd	I	zvláštní typ VÚD
VÚD, ID	vnitřní účetní doklad, interní doklad	operace s majetkem - zařazení, vyřazení, účtování odpisů	I	
		zaúčtování skladové inventury, přebytků, manka		

Náležitosti dokladů

Náležitosti účetních dokladů		Zákona o účetnictví §11
1	označení účetního dokladu	PPD, FAV ...
2	číslo dokladů	č. 1
3	okamžik vyhotovení účetního dokladu	konkrétní datum
4	okamžik uskutečnění účetního dokladu	konkrétní datum
5	obsah účetního případu	prodej zboží
6	účastníci účetního případu	jméno, bydliště, číslo OP, osobně znám
7	peněžní částka	číslly, slovy
8	podpisové záznamy	vždy u VPD

Náležitosti dokladů

Náležitosti daňových dokladů		Zákon o DPH §26 - §35
běžný daňový doklad musí plátce DPH vystavit do 15 dnů ode dne uskutečnění zdanitelného plnění nebo přijetí zálohy		
1	obchodní jméno, sídlo nebo místo podnikání plátce, který uskutečňuje zdanitelné plnění	
2	DIČ plátce, který uskutečňuje zdanitelné plnění	
3	obchodní jméno, sídlo nebo místo podnikání plátce, pro něhož se zdanitelné plnění uskutečňuje	
4	DIČ plátce, pro něhož se zdanitelné plnění uskutečňuje	
5	pořadové číslo dokladu	
6	rozsah a předmět zdanitelného plnění	
7	datum vystavení dokladu	
8	datum uskutečnění zdanitelného plnění	
9	výše ceny bez DPH celkem	
10	základní (19%) nebo sníženou (9%) sazbu DPH, nebo sdělení, že se jedná o osvobozené plnění	
11	výši DPH celkem uvedenou v korunách a v haléřích, event. zaokrouhlenou na celé koruny	

Opravy účetních dokladů

1. Dokladové

- K chybně vystavenému dokladu vytvoříme nový tzv. opravný doklad
- Na nový doklad uvedeme odkaz na doklad původní

2. Bezdokladové

- Provedeme přeškrtnutím chybného údaje, tak aby byl původní záznam čitelný
- Nad něj napíšeme údaj správný
- Uvedeme datum opravy a podpis osoby, která opravu provedla

Úschova účetních záznamů

Zákon o účetnictví § 31	
5 let	účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy, programová dokumentace
10 let	účetní závěrky, výroční zprávy
30 let	mzdové listy
Zákon o DPH § 27	
10 let	všechny daňové doklady

OCEŇOVÁNÍ

- Pořizovací cenou (PC)
- Reprodukční pořizovací cenou (RPC)
- Vlastními náklady (VN)
- Jmenovitou hodnotou (JH)

Ocenění při pořízení DHA

Podle §25 Zákona o účetnictví

- Pořizovací cenou – cena pořízení vč. nákladů souvisejících s jeho pořízením
- Vlastními náklady – přímé a případně i přiřaditelné nepřímé náklady, které se vztahují k výrobě nebo k jiné činnosti
- Reprodukční pořizovací cenou – za níž by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje

Výjimka: 1 Kč

Kulturní památky, sbírky muzeí, předměty kulturní hodnoty, církevní stavby, pokud není známá jejich pořizovací cena - § 25, odst. I, k

Pořizovací náklady

Vymezuje §47 vyhlášky č. 500/2002 Sb.

- Příprava a zabezpečení pořizovaného majetku (poradenství, zprostředkování, správní poplatky, poskytnuté záruky, expertízy, patentové rešerše, předprojektové přípravné práce
- Úroky POKUD TAK ÚČETNÍ JEDNOTKA ROZHODNE

DLE MEZINÁRODNÍCH ÚČETNÍCH STANDARDŮ ÚROKY PATŘÍ DO PC

- průzkumné, geologické, geodetické, projektové práce, clo dopravné, montáž a umělecká díla tvořící součást stavby

Pořizovací náklady

- Licence, patenty a jiná práva využitá při pořizovací majetku NE PRO BUDOUCÍ PROVOZ
- Vyřazení stávajících staveb nebo částí v důsledku nové výstavby tj. zůstatkové ceny vyřazených staveb
- Úhrady nákladů za přeložky, překládky a náhradní pozemní komunikaci
- Zkoušky před uvedením majetku do stavu způsobilého k užívání

Nikoliv záběh – VZNIKLÉ VÝNOKY JIŽ DO Výnosů a Nákladů

Do pořizovacích nákladů NEPATŘÍ

- Opravy a údržba
- Náklady nájemce nebo pachtýře na uvedení najatého nebo propachtovaného majetku do předcházejícího stavu
- Kursové rozdíly
- Smluvní pokuty a úroky z prodlení či jiné sankce
- Nájemné za stavební pozemek, na kterém probíhá výstavba
- Náklad na zaškolení pracovníků
- Náklady na vybavení pořizovaného majetku zásobami
- Náklady vzniklé po uvedení do užívání

Oceňování při pořízení

- DNIM – PC, RPC, VN
- DHIM – PC, RPC, VN
- Zásoby nakoupené – PC, RPC, VN
- Zásoby vlastní výroby – VN, RPC
- Pohledávky – JH, PC
- Peníze a ceniny – JH
- Závazky – JH
- Majetkové cenné papíry k obchod. – PC, RPC
- Vydané dluhopisy - JH

DLOUHODOBÝ MAJETEK

1. Hmotný

- Nemovitosti
- Movité věci
- Pěstitelské celky trvalých porostů
- Dospělá zvířata a jejich skupiny
- Neodepisovaný - pozemky, umělecká díla a sbírky

DLOUHODOBÝ MAJETEK

2. Nehmotný

- Zřizovací výdaje
- Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- Software
- Ocenitelná práva
- Goodwill

3. Finanční

Pořízení majetku

- Nákupem
- Vlastní výrobou
- Vkladem
- Darováním
- Finančním leasingem

Pořízení DNM a DHM

• Úhrada zálohy	051,052/211,221
• Zúčtování zálohy	321/051,052
• Fa na nákup DM	041,042/321
• Zařazení do užívání	01.,02.,03./041,042
• Spotřeba materiálu ve výrobě	5../112, 5../622, 041,042/622
• Spotřeba HM zaměstnanců	5../331, 622/5.., 041,042/622
• Vklad do podnikání	041,042/353,491
• Dar	041,042/413
• Clo atd.	041,042/379

Technické zhodnocení dlouhodobého majetku

Technické zhodnocení

= výdaje na dokončení nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce amodernizace majetku, pokud převýšily ve zdaňovacím období u jednotlivého majetku v úhrnu částku danou zákonem

Technické zhodnocení dlouhodobého majetku

Technicky zhodnotit lze ponejvíce následující druhy majetku:

- Dlouhodobý nehmotný majetek
SOFTWARE (update, upgrade)
- Dlouhodobý hmotný majetek
STAVBY, Samostatné movité věci

Účtování technického zhodnocení

1. způsob

- a) Nákup 501/211, 501/321
- b) Aktivace nákladů na TZ 042/501
- c) Zařazení TZ do majetku 022/042

2. způsob

- a) Nákup 042/211, 042/321
- b) Zařazení TZ do majetku 022/042

Účtování technického zhodnocení - náklady

1. Způsob

a) Nákup 501/211, 501/321

2. Způsob

a) Nákup 042/211, 042/321

b) Převod TZ do nákladů 548/042

Inventarizace DHIM a DNHIM

Inventura se provádí dokladová a fyzická, a to k rozvahovému dni.

Inventarizační komise může dospět k těmto závěrům:

1. Přebytek

- neodpisovaný 03./413
- odpisovaný 01.,02./07.,08.

2. Manko

- odpis ZC 549/07.,08.
- vyřazení 07.,08./01.,02.,03

Opravná položka

K rozvahovému dni účtujeme rozdíl mezi tržním oceněním DHIM a zůstatkovou hodnotou dlouhodobého majetku zachyceného v účetnictví.

Tvorba 559/09.

Rozpuštění 09./559

Vyřazení dlouhodobého majetku

1. Ztráta využití majetku, jež je plně odepsán
2. Fyzickou likvidací
3. Prodejem
4. Darováním
5. Vkladem do jiné společnosti
6. V důsledku škody nebo manka
7. Převodem z podnikání do osobního vlastnictví

Účtování vyřazení majetku

1.	FV na prodej majetku	311, 211/641
2.	Odpis ZC	543,549,582/07.,08.
3.	Nárok od pojišťovny	378/648,688
4.	Nárok od zaměstnance	335/648, 688
5.	Vyřazení z evidence	07.,08./01.,02.

Různé účetní jednotky

a) Výrobní podnik

- Dlouhodobý majetek

Výrobní zařízení, dopravní prostředky, výrobní haly

- Krátkodobý majetek

materiál, výrobky, NV, polotovary

- Zdroje krytí

zisk, úvěry, leasing, dotace, půjčky

Různé účetní jednotky

b) Podnik poskytující služby

Dlouhodobý majetek:

stroje, přístroje, zařízení, budovy

Krátkodobý majetek:

materiál, zboží

Zdroje krytí majetku

Mohou se shodovat s výrobním podnikem

Různé účetní jednotky

c) Univerzita

- Dlouhodobý majetek

budovy, PC, dataprojektory, tiskárny, kopírky

- Krátkodobý majetek

kancelářské potřeby, drobné kancelářské zařízení

- Zdroje krytí majetku

Není výdělečná organizace (hlavní činnost), finance čerpá z rozpočtu, grantů, příspěvků

Různé účetní jednotky

Stejný majetek může naplňovat v rozvaze různých subjektů jiný charakter.

Majetek – POZEMEK

Jaký má charakter?

- a) Realitní společnost
- b) Společnost poskytující služby
- c) Zemědělská společnost

Různé účetní jednotky

Pozemek

a) Realitní kancelář

Oběžná aktiva – zásoby – zboží

b) Společnost poskytující služby

Dlouhodobý majetek – neodepisovaný

c) Zemědělská společnost

Výrobní prostředek, v rozvaze jako dlouhodobý majetek - neodepisovaný

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje u různých podniků

- a) s.r.o.
- b) a.s.
- c) Družstvo
- d) k.s.
- e) v.o.s.
- f) Podnik založený státem

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje: **s.r.o.**

1. Vklady společníků
2. Zákonný rezervní fond
3. Jiné fondy
4. Hospodářský výsledek běžného období
5. Hospodářský výsledek minulého období

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje: **a.s.**

1. Upsané akcie
2. Zákonný rezervní fond
3. Jiné fondy (i emisní ážio)
4. Hospodářský výsledek běžného období
5. Hospodářský výsledek minulého období

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje: **družstvo**

1. Vklady členů družstva
2. Nedělitelný fond
3. Jiné fondy
4. Hospodářský výsledek běžného období
5. Hospodářský výsledek minulého období

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje: k.s.

1. Vklady komanditistů, příp. komplementářů
(bez stanovení minimální výše)
2. Jiné fondy
3. Hospodářský výsledek běžného období
4. Hospodářský výsledek minulého období

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje: **v.o.s.**

1. Vklady společníků bez určení minimální výše

Různé účetní jednotky

Vlastní zdroje: **podnik založený státem**

1. Vklady státu
2. Fond kulturních a sociálních potřeb
3. Jiné fondy
4. Hospodářský výsledek běžného období
5. Hospodářský výsledek minulého období

Založení s.r.o.

Právní předpisy - znalost

- Živnostenský zákon
- Zákon o obchodních korporacích
- Nový občanský zákoník
- Vyhlášku o závazných formulářích na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku

Příprava dokumentů

SEPSÁNÍ SPOLEČENSKÉ SMLOUVY – ZAKLADATELSKÉ LISTINY

- Notářský zápis
- Časová prodleva (velké město, obecné formulace)
- Příprava informací na míru společníkům

Výstup:

- Sepsaná smlouva/listina
- Zápis o správci vkladu

Příprava dokumentů

SLOŽENÍ ZÁKLADNÍHO KAPITÁLU

- Založení účtu v bance (speciální účet blokový) pro složení peněžitých vkladů – délka úkonu závisí na bance
- Návrh na jmenování soudního znalce okresnímu soudu – ocenění nepeněžitého vkladu a uznání ocenění soudem

Příprava dokumentů

POTVRZENÍ O UŽÍVACÍM PRÁVU

- Potvrzení vydává pronajímatel prostor, ve kterých bude sídlo společnosti spolu s výpisem z katastru nemovitostí k těmto prostorám k doložení, že osoba, která souhlas s umístěním vydává, tak mohla učinit

VÝPIS Z REJSTŘÍKU TRESTŮ

- Jednatel s.r.o. musí být osoba bezúhonná

Příprava dokumentů

OHLÁŠENÍ ŽIVNOSTI

Hlášení na živnostenském úřadě

- volná živnost na počkání
- Vázaná a koncesovaná živnost vyžaduje doložit dokumenty o způsobilosti odpovědného zástupce (maturitní vysvědčení, VŠ diplom, certifikáty o praxi, potvrzení praxe od předchozích zaměstnavatelů, ověření podpisů)

Výstup:

Dočasný výpis ze živnostenského rejstříku

Podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku

Návrh na zápis podává každý společník, jednatel sám za sebe

Časové omezení po zajištění všech potřebných dokumentů neexistuje

Dochází k podání návrhu

Výstup:

- Zápis
- Doplnění listin
- Zamítnutí podání - zpět na počátek

Výpis z obchodního rejstříku

Dochází k uvolnění účtu v bance. Po osobní návštěvě je účet odblokován a banka nabízí portfolio svých služeb

Registrace na FÚ

Pořízení výpisu ze Živnostenského rejstříku

- úřad doplní přidělené IČ společnosti

Doba pro založení s.r.o.

- Příprava dokumentace 1-3 dny
- Sepsání společenské smlouvy/zakládací listiny 1 den
- Složení základního kapitálu 1 den
- Ohlášení živnosti 1 den
- Podání návrhu na OR 1 den
- Uvolnění účtu v bance 1 den
- Registrace u FÚ 1 den
- Pořízení nového ŽL 1 den

Časové vyhodnocení úkonů při založení

- Studium právních předpisů 16 hodin
- Příprava dokumentace 8 hodin
- Sepsání smlouvy/listiny 3 hodiny
- Složení ZK v bance 1 hodina
- Ohlášení živnosti 1 hodina
- Podání návrhu na zápis do OR – pár minut
- Uvolnění účtu v bance 1 hodina
- Registrace na FÚ 1 hodina
- Nový výpis ŽL 1 hodna

CELKEM 32 hodin

Rozpočet při založení s.r.o.

- Sepsání smlouvy/listiny 3.000-5.000 Kč
- Výpis z rejstříku trestů a katastru nemovitostí 150-250 Kč
- Ohlášení živnosti 1.000 Kč
- Bankovní poplatky 0-1.000 Kč
- Návrh na prvozápis do obchodního rejstříku 5.000 Kč
- Ověřování podpisů a listin 500 Kč

CELKEM 12.750 Kč

Účtování zřizovacích výdajů

Dle §6 vyhlášky č. 500/2002 Sb.

- Výdaje vynaložené na založení účetní jednotky až do okamžiku jejího vzniku
- Odepisují se nejvýše po dobu 5 let
- Od 1. 1. 2016 již nejsou aktivovány do NHA

Zřizovací výdaje

- Novela vyhlášky nepovoluje aktivaci zřizovacích výdajů v důsledku harmonizace s IAS 38

Důvod:

Nejsou splněna kritéria pro vykazování aktiva – přinesou budoucí prospěch? Jaká je doba životnosti?

Zřizovací výdaje aktivované do 31. 12. 2015

Řídí se platnou úpravou do konce r. 2015 a to účetně i daňově.

Vykazují se v položce B.I.4. Ostatní DNM

Zřizovací výdaje do konce r. 2015:

- Souhrn výdajů vynaložených na založení účetní jednotky do okamžiku jejího vzniku tj. soudní, správní poplatky, výdaje na pracovní cesty, odměny za zprostředkování, poradenské služby, nájemné, pachtovné.
- Nepatří zde výdaje na pořízení DHM, na reprezentaci, výdaje související s přeměnou obchodní korporace nebo družstva.

Zdroje

BOKŠOVÁ, J., Účetní výkazy pod lupou, Praha, Linde, 2013, ISBN 978-80-720-1-921-2

BOKŠOVÁ, J. - RANDÁKOVÁ, M. --STROUHAL, J., Finanční účetnictví v České republice, Praha, Oeconomica, 2015, ISBN 978-80-245-2076-6

České účetní standardy pro podnikatele

HRUŠKA, V., Účetní manuál pro podnikatelské subjekty, Praha, GRADA 2016, ISBN 978-80-247-5805-3

CHALUPA, R. – KADLEC, J. – PILÁTOVÁ, J. – PROCHÁZKOVÁ, D., Abeceda účetnictví pro podnikatele 2018, Praha, Anag, 2018, ISBN 978-80-7554-121-5

Zdroje

OTRUSINOVÁ, M., - ŠTEKER, K., Jak číst účetní výkazy, Praha, Grada, 2016, ISBN 978-80-271-0048-4

STROUHAL, J. - ŽIDLICKÁ, R. - CARDOVÁ, Z. - KNAPOVÁ, B., Účetnictví 2012 Velká kniha příkladů, Brno, BizBooks, 2012, ISBN 978-80-265-0008-7

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpis

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů